anders geschied dan bij een Samuel, een David en een Jeremia, bij wie van een plotselinge, krachtdadige bekeering op later leeftijd geen sprake is geweest. Maar hoe scherpe insnijding de bekeering in Paulus leven heeft gemaakt, toch mag dit nooit verstaan worden, alsof de genadige bemoeienisse Gods met Paulus eerst met zijn bekeering zou begonnen zijn. Al wat de Schrift aangaande Paulus leven vóór zijn bekeering mededeelt, wijst het tegendeel aan. Elke voorstelling, alsof aan Paulus' bekeering geen voorbereidende genade Gods zou voorafgegaan zijn, weerspreekt daarom de Heilige Schrift.

Neem, om dit helder in te zien, een oogenblik aan, dat de hemelsche verschijning van Christus, die den Apostel ten deel viel, aan een heiden was geschonken; die noch van de openbaring Gods in de Schrift, noch van het leven van Christus op aarde iets af wist. Niet alleen, dat zulk een heiden van die hemelsche verschijning niets begrepen zou hebben, maar hij zou die wondere lichtgestalte allicht voor een van zijn goden gehouden hebben, die hem in goddelijke glorie verscheen, en zeker zou hij daardoor niet tot bekeering zijn gebracht. Dat dit bij Paulus wel het geval was, was mede daaraan te danken, dat hij niet tot de heidenen behoorde, maar tot Israel, het uitverkoren volk Gods, dat de wet en de profetie bezat en de belofte van den Messias kende. Eerst daardoor werd de mogelijkheid geboren, dat Paulus, toen diezelfde Jezus van Nazareth, dien hij voor een bedrieger en valschen Messias hield en dien hij daarom lasterde en vervolgde, hem verscheen in Goddelijke heerlijkheid, nu tot de overtuiging kwam, dat deze Jezus de beloofde aan de vaderen was en in aanbidding de knie voor hem boog.

Zoo lag dus reeds in het feit, dat Paulus geen heiden was, maar geboren uit Israel; dat hij stamde uit het zaad van Abraham (II Cor. 11 : 12) en als kind des verbonds »ten achtsten dage besneden was« (Phil. 3 : 5) een genade Gods, die hem voorbereidde van moederslijf af en voor zijn Apostolisch ambt én voor zijne bekeering. Maar er was meer dan dit. Hoewel de vader van Paulus niet in Palestina woonde te midden van Israel, maar naar Tarsus in Cilicië was gegaan, een door en door heidensche stad, en daar blijkens het Romeinsche burgerrecht, hem geschonken, tot de aanzienlijkste burgers behoorde (Hand. 22 : 27, 28), was hij toch van het ouderlijk geloof niet afgevallen, maar een streng geloovige Israeliet gebleven, die zelfs tot de secte der Pharizeen behoorde (Hand. 23 : 6). Daaraan had Paulus het te danken, dat hij niet alleen van kindsbeen af in de Schriften onderwezen was, maar ook dat zijn vader hem, toen hij opwies, niet zond naar een der heidensche scholen, maar naar Jerusalem, om daar onderwezen te worden door den kundigsten en vroomsten wetgeleerde, dien Israel bezat, Gamaliël. Ook na zijne bekeering rekende Paulus het zich tot een eere aan de voeten van Gamaliël gezeten te hebben (Hand. 22 : 3) en hoezeer het onderwijs, daar ontvangen, ook later voor zijn Apostolisch ambt hem te stade kwam, blijkt wel uit de kennis die Paulus van de Schrift had. Geen der Apostelen heeft meer dan hij uit de goudmijn van het Oude Testament schatten te voorschijn gebracht.

En niet alleen, dat Paulus zoo onderwezen was »naar de strengste wijze der vaderlijke wet« (Hand. 22 : 3), maar deze streng godsdienstige opvoeding had ook rijke vrucht gedragen. Naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, had hij onberispelijk geleefd (Phil. 3 : 6); »Mijn leven van der jonkheid aan, kon hij daarom tot Agrippa zeggen, hetwelk van het begin aan onder mijn volk geweest is, weten al de Joden te Jerusalem, dat ik naar de strengste secte van onzen godsdienst als een Pharizeër geleefd heb.« (Hand. 26 : 4, 5). Het donkere beeld, dat Christus ons van de Pharizeën geteekend heeft, als schijnvromen, die onder den schijn van lang te bidden, de huizen der weduwen opaten, die van buiten witgepleisterde graven waren, maar van binnen vol dorre doodsbeenderen, mag geen oogenblik ons op de gedachte brengen, alsof dit van *alle* Pharizeën gold. Reeds het voorbeeld van Nicodemus, die ook een uit de Pharizeën was (Joh. 3 : 1) toont ons het tegendeel. Vergeleken met de Sadduceën die onder den invloed der Grieksche cultuur al meer van de vastheid der Schrift waren afgeweken en ook in de praktijk zeer slordig leefden, vormden de Pharizeën de partij van de streng geloovigen, die ijverden voor de zuiverheid van de leer en stipt aan de geboden Gods de hand hielden. Het gevaar van schijnvroomheid en huichelarij lag den Pharizeër na, maar Paulus, die naar de wet een Pharizeër was (Phil. 3 : 5) en als een Pharizeër geleefd had (Hand. 26 : 5) was geen schijnvrome en huichelaar, maar een oprechte Pharizeër, een »ijveraar Gods« geweest (Hand. 23 : 3). »Ik heb, kon hij daarom tot het Sanhedrin zeggen, *niet alle goede conscientie voor God* gewandeld tot op dezen dag« (Hand. 23 : 1). En onze Kantteekenaren merken terecht op, dat »Paulus dit niet alleen zegt van zijn wandel in het Christendom, maar evenzeer in het Jodendom, want dat hij ook toen *God oprechtelijk, zonder geveinsheid, gediend had*, naar de kennis, die hij bezat.«

Daarom kon Paulus aan Timotheus schrijven: »Ik danke God, dien ik dien van mijne voorouders af« (II Tim. 1 : 3). Want de uitlegging door sommigen gegeven, alsof de Apostel hiermede alleen zien zou op zijn dienen Gods na zijne bekeering en niet anders bedoelen zou dan dat hij God diende, zooals de »voorouders«, d. w. z. de vrome patriarchen en profeten onder Israel's God gediend hadden, is exegetisch onhoudbaar en doet den natuurlijken zin dier woorden geweld aan. Het woord »voorouders«, progonoi, wordt nooit gebruikt van de patriarchen en profeten, de geestelijke »vaders« van Israel, maar ziet altoos op de onmiddellijke voorouders, waaruit iemand geboren is (I Tim. 5 : 4). De moeilijkheid school alleen daarin, dat men wat de Apostel Paulus er op volgen laat: met eene reine conscientie« liet slaan op het voorafgaande »dienen Gods« en dan terecht opmerkte, dat noch bij Paulus ouders, noch bij Paulus zelf vóór zijne bekeering sprake kon wezen van een dienen Gods met een reine conscientie, omdat dit in de Schrift altoos beteekent een conscientie »die gereinigd is door den Heiligen Geest en het bloed van Christus« gelijk onze Kantteekenaren opmerken. En zulk een conscientie kan Paulus vóór zijne bekeering niet hebben, ook al had hij »een goede conscientie«, d.w.z. dat hij zich van geen opzettelijk kwaad bewust was. Betrekt men echter de woorden: »met eene reine conscientie« niet op het vlak voorafgaande: ik dien God van mijne voorouders af, maar op het: »ik danke God«, zooals de nieuwere uitleggers doen [1]) dan is daarmede deze moeilijkheid van zelf vervallen. En dan wil de Apostel met deze woorden: »ik dien God van mijne voorouders af« niet anders zeggen dan wat hij terstond daarop, zij het met andere woorden, van Timotheus getuigt, dat »het ongeveinsd geloof, dat eerst in Lois, zijne grootmoeder, en daarna in Eunice, zijne moeder, had gewoond, nu ook in Timotheus woonde« (vs. 5). Natuurlijk kan dit niet zien op het Christelijk geloof, want dat eerst Lois, de grootmoeder, een christin is geworden, daarna door haar invloed, Eunice, en door invloed van Eunice weer Timotheus, is niet wel aan te nemen. Bovendien wijst de Apostel zelf er op in het 3e hoofdstuk vs 15, dat Timotheus »van kindsbeen af in de Schriften onderwezen is geworden« en toen Timotheus een kind was, kende Eunice het Evangelie nog niet. Beide, Eunice en Timotheus, zijn blijkbaar eerst tot het Christendom bekeerd, toen Paulus de eerste maal het Evangelie te Lystra verkondigde (Hand. 14 : 7 en 16 : 1) en Timotheus was toen reeds een volwassen man. Er kan dus niet anders bedoeld zijn, dan dat Lois en Eunice vrome, geloovige Jodinnen waren. Dat geloof, dat eerst bij Lois, de grootmoeder, was geweest, was daarna overgegaan op haar dochter Eunice, en, hoewel deze met een Griekschen man gehuwd was en Timotheus daarom niet besneden was geworden, was dit geloof toch als een heilig erfdeel op haar kind overgegaan, dat ze reeds van kindsbeen af in de Schriften onderwezen had. Genade mòge geen erfgoed wezen, zooals de ervaring maar al te vaak leert, maar toch toont de H. Schrift ons telkens, en daarop doelt de Apostel hier, hoe God de Heere de belofte vervult, dat Hij de God van ons zaad en van het zaad van ons zaad wil zijn. Het oprechte en ongeveinsde geloof van de grootmoeder Lois gaat als erfzegen des verbonds over op haar dochter Eunice en op haar kleinkind Timotheus. En in dien zelfden zin zegt de Apostel, dat hij ook van zijne voorouders af God gediend heeft. »De Apostel, zoo zegt een der beste uitleggers van onzen tijd, wil Timotheus herinneren aan de gelijkheid, die daarin bij hen beiden aan den dag treedt, dat zij beide van hunne voorouders af God dienen« [2]). Ook de ouders en grootouders van Paulus waren vrome Joden geweest; ze waren te midden van al de verleiding, die van een stad als Tarsus uitging, trouw gebleven aan den God des verbonds. Ze hadden niet de afgoden, maar den God van Israel gediend. Paulus was in dien kring opgegroeid, ook hij was van kindsbeen af door zijne ouders in de Schriften onderwezen, en hij had van zijner jonkheid af dien God »oprecht en zonder geveinsdheid gediend".

[1]) Dr. Ph. Zahn. Kommentar zum Neuen Testament, Bd. XIII. Die Pastoralbriefe ausgelegt von D. G. Wohlenberg, S. 271 enz.
[2]) T. a. p. blz. 275.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: gevonden in de collecte Geref. Kerk te Rotterdam *f* 1.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*

Officieele Berichten.

Kort verslag van de vergadering der Classis Schiedam, 28 Nov. 1916.

Na de gebruikelijke opening worden de volgende zaken behandeld.

De stukken van Ds. Schilder, ber. pred. van Vlaardingen A. worden in orde bevonden. De intrede zal plaats hebben 10 Dec. waarbij Ds. Berends en Ds. Koster de Classis zullen vertegenwoordigen.

Ten behoeve van het classicaal archief stelt de Geref. Kerk van Schiedam een harer brandkasten beschikbaar tegen jaarlijksche vergoeding.

In verband met een voorstel van Maassluis A, over de plaatselijke ineensmelting, handhaaft de classis een vroeger aangenomen voorstel, nadat verklaard is, dat de classis niet bedoelt zich daardoor partij te stellen tusschen A en B.

Een mededeeling van de classis Winschoten wordt voor kennisgeving aangenomen.

Bij de rondvraag van art. 41 D. K. O., vraagt de kerk van Overschie vertegenwoordiging der classis bij het 25-jarig ambtsjubileum van haar dienaar des Woords.

Poortugaal vraagt inlichting over de vacaturediensten.

De vacaturediensten worden aldus geregeld: Hoogvliet, December Felderhof, Januari Hagenbeek, Februari Koster.

Poortugaal, December Görris, Jan. Jonkers, Februari Sieders.

Aan de Deputaten voor art. 19 K. O. zal een schrijven worden gezonden, om aan te dringen, dat de alumni zich verbinden om aanstonds na aflegging van het candidaatsexamen zich beroepbaar stellen in de kerken.

Aan de kerkeraden wordt dringend aanbevolen het ingekomen rapport over herziening der Statenvertaling te bestudeeren.

Roepende kerk voor de volgende vergadering is Vlaardingen A, datum 27 Febr. 1917. Praeses D. V. Ds. Jonkers.

Op last der Classis,
G. L. GORIS.
Adj. Scriba.

Buitenland.

Palestina. Groote veranderingen.

Palestina, dat onder de heerschappij der Turken is, heeft door den wereldoorlog een groote verandering ondergaan. Zandstreken, die vroeger zoo goed als woest en verlaten waren, zijn in den laatsten tijd door wegen doorsneden. Een spoorweg is aangelegd van af den Bagdadspoorweg door het Heilige land heen, naar het kanaal van Suez, om daarlangs troepen van uit Constantinopel naar Egypte te vervoeren en tegen de Engelschen te kunnen strijden. Voor Palestina en de woestijn van Sinaï, waardoor het volk Israëls veertig jaar zwierf, is de oorlogstijd van twee jaar van meer nut geweest dan de laatste vijftig jaar van vrede.

Tot voor korten tijd kon men de woestijn van Sinaï niet anders doortrekken, dan onder al de bezwaren en moeiten, welke Mozes met het Joodsche volk heeft moeten doorworstelen. Water werd er haast niet gevonden, en hetgeen men er vond was bitter van smaak. Van het Suez-kanaal tot Berseba (de zuidelijkste stad van Palestina), was er geen schaduw, niets wat de ellende der woestijnreis kon verminderen.

Thans ligt er een spoorweg van Jerusalem langs Hebron en Berseba tot in de nabijheid van het Suez-kanaal, ruim 280 kilometers lang. Zijlijnen zijn er van deze spoorbaan aangelegd in de woestijn van Sinaï. Door dit spoorwegnet kunnen zelfs van uit Constantinopel binnen een week aanzienlijke strijdkrachten en groote hoeveelheden oorlogstuig tot aan het kanaal van Suez worden gebracht, en daardoor zijn de nadeelen, voortvloeiend uit het afbreken van den weg over zee, opgeheven.

Langs den spoorweg zijn artesische putten geboord, welke overvloedig goed water geven, en hiermede is het bewijs geleverd, dat de bodem niet zonder water is, en blijkt tevens dat het Bijbelsch verhaal dat er water uit den rotssteen vloeide, niet behoeft verklaard te worden met een beroep op de Almacht Gods, die de dingen die niet zijn, roept alsof zij waren; het wonder bestond hierin dat aan Mozes geopenbaard werd waar de plaats was, waar het water aanwezig was. Zelfs heeft men bij eenige van die putten ijsfabrieken gebouwd, en nu het water overvloedig vloeit is men begonnen den grond te ontginnen.

Een etappe-station heeft ook een volledig ingericht ziekenhuis, en een groot hospitaal bevindt zich in de hoofd-nederzetting midden in de woestijn Sinaï. Daar wonen nu al duizenden menschen, winkels werden er geopend van verschillenden aard, men heeft er electrisch licht en een leven ontstond gelijk men in Europa aantreft. Zoo begint Sinaï's woestenij in een plaats van leven en verkeer te veranderen. Van Jerusalem tot Berseba via Hebron is de spoorweg ook al voor het reizigersverkeer geopend. Wanneer de vrede hersteld is, zal men per trein van Amsterdam via Berlijn, Weenen, Constantinopel naar Jerusalem per spoor kunnen gaan en van daar naar Abraham's graf kunnen reizen, om daarna te Berseba te vertoeven bij den put, waar eenmaal Isaac en Abimelech een verbond sloten en de Heere aan Isaac verscheen om hem te beloven, dat Hij met hem zoude zijn om hem te zegenen en zijn zaad te vermenigvuldigen, om Abraham's zijns knechts wille. Te Hebron, waar de laatste jaren slechts 18000 menschen woonden, is thans de bevolking zeer toegenomen, de grond zeer in waarde gerezen en een groot villapark aangelegd, zoodat er een leven en bedrijvigheid heerscht, gelijk de stad in haar beste tijden niet gekend heeft. Nog grooter is de verandering die te Berseba aanschouwd wordt. Daar stonden voor eenige maanden slechts vier armelijke hutten van leem, bewoond door Bedoeinen-gezinnen. Aldaar is thans een groote stad verrezen met spoorwegmagazijnen, autogarages, enz. Deze stad in het zuiden van Kanaän, aan den rand der woestijn, is nu een welvarende plaats. Zuidwaarts van de stad is de oase El Awga ontgonnen en heeft men gevonden dat onder de zandlaag der woestijn vruchtbare grond ligt. Ook daar begint welvaart te komen. Zoo wordt de woestijn van Sinaï en het land Kanaän toebereid tot een vergaderplaats van troepen, door spoorwegen uit Azië en Europa aangevoerd.

Al deze dingen mag men tot de belangrijkste verschijnselen des tijds rekenen. Het Oosten, de bakermat der volkeren, trekt al meer de aandacht en treedt al meer op den voorgrond. Het is niet meer geïsoleerd gelijk vroeger. Dat is zeker, dat de ommekeer die heeft plaats gehad, het spreekwoord niet bevestigt, hetwelk beweert, dat waar de Turk zijn voet zet, de grond voor duizend jaar verdord is. Wij wagen ons niet aan voorspellingen, welke gevolgen de veranderingen die het Oosten aanschouwden, voor de wereld en het Koninkrijk Gods hebben zal.

Gemengd Nieuws.

Japan gaat het Latijnsche letterschrift invoeren. Volgens een bericht uit Tokio gaat Japan het Latijnsche alfabet invoeren. Het moeilijk te leeren en omslachtige letterschrift dat tegenwoordig in Japan gebruikt wordt, heeft veel verwantschap met het Chineesche. Door de vereenvoudigde Europeesche schrijfwijze in te voeren, zal Japan zijn positie in het Oosten zeker versterken. Ook zal het dan gemakkelijker worden Gods Woord aan het Japansche volk te brengen.

Onzinnige wetenschap. Wij lezen in *de Wachter* (Amerikaansche):

»Prof. Patrick van de Universiteit van Iowa heeft een boek uitgegeven, getiteld: »The Psychology of Relaxation." In gewoon Nederlandsch wil dit zeggen: De Zielkunde der Ontspanning. Een sonderling raar boek, dat ons doet zien waar het met de menschen heengaat, als ze nu eens heel geleerd willen schijnen en iets splinter nieuws aan de markt willen brengen. De schrijver heeft zijn boek wel in een wetenschappelijk kleed gestoken, maar is tevens in duidelijk Engelsch zich gaan uitdrukken, zoodat iemand met behoorlijke ontwikkeling hem kan volgen.

De hoofdinhoud van het werk kan in de volgende woorden kortelijk worden uitgedrukt: wij vinden onze beste ontspanning in die vormen van oefening en rust, welke in de geschiedenis van de evolutie het verst van ons verwijderd zijn. Wij geven een paar aanhalingen:

Jagen en visschen is een groot vermaak voor een man die druk van zaken is, omdat eenige duizenden jaren geleden de voorouders zich met jagen en visschen bezig hielden voor hun bestaan. Het balspel heeft overal zijne aantrekkelijkheid, omdat er drie dingen bij te pas komen: slaan met een club, werpen van een bal en loopen om den bal machtig te worden. Hierin bootsen wij na de vaderen, die voor Adam leefden. Zij bevochten de wilde dieren met clubs, wierpen met steenen en hadden vermaak in loopen. — Deze meheer weet, dat er menschen voor Adam zijn geweest. Waar halen ze het toch weg?

Deze neiging om tot het vroegere terug te keeren, is voor Prof. Patrick de sleutel om vele verschijnselen te verklaren. Zoo zegt hij van den Europeeschen oorlog, dat deze hierdoor is ontstaan, dat de Europeanen te langen tijd zich behoorlijk en kalm hadden gedragen, en nu gedrongen waren naar het oude terug te keeren, en te vechten en te dooden.

Bovenstaande is voldoende om eenig begrip te vormen van de kost, die de Prof. van Iowa's Universiteit opdischt. Is het niet treurig?"

WINCKEL.

Voor Kinderen.

KERSTZANG.

Komt, thans het hart bereid
Den Levensvorst ontvangen,
Den Heiland onzen Heer,
Der Zijnen hoogst verlangen.
Verheft Zijn naam, Zijn eer,
't Hossanna rijz' met kracht
Wat 't harte geven kan
Zij tot Zijn dienst gebracht.

Strooi blij Hem op den weg
Het groene loof der palmen,
Ontvangt Hem nu verblijd
Met dankbre jubelpsalmen.
En juicht: dank, eer en lof
Zij Christus onzen Heer.
Hij daalde uit 's Vaders schoot
Voor ons op aarde neer.

U, Heiland, prijst ons hart,
Dat Gij tot ons gekomen,
Der menschen vleesch en bloed
Als wij hebt aangenomen.
Zachtmoedig kwaamt ge en arm,
Een Koning zonder pracht,
En toch waart Gij de Zoon
Vol heerlijkheid en kracht.

Zijt Gij, o Zoon van God
Op aard als mensch geboren,
Wat kan dan onzen troost
En vrede nog verstoren.
Gij leidt tot heerlijkheid,
Hoe needrig 't hier ook schijn,
Daar zullen we eeuwig vrij
Van zonde en vreeze zijn.

Straks komt Gij weder Heer
Om 't jongst gericht te houden.
Laat Uw genade en trouw
Dan onze ziel behouden.
Opdat we zonder vrees
Verschijnen voor Uw troon.
Niets is ons werk o Heer
Geef ons genadeloon.

Het blij Hosanna zal
Zich dan op nieuw doen hooren,
Uw kinderen zingen blij
Met heilige englenkoren:
Gezegend zij Gods Zoon
Die leeft in eeuwigheid. —
U Christus, onzen Heer
Blijv' hart en lied gewijd.

KERSTFEEST.

Als 't jaar ten einde spoedt, komt ook het Kerstfeest, het Christusfeest, dat tot ons zegt: verheugt en verblijdt u: de Heiland is geboren.

Dat is geschied nu negentien eeuwen geleden te Bethlehem, een kleine stad in het Joodsche land. Hoe het alles daarbij toeging weten wij uit de Schrift. In Lukas 2 staat het duidelijk vermeld. Daar vinden we het verhaal der gebeurtenis die elk jaar zoo veel duizenden harten van kleinen en grooten verblijd, het Kerstverhaal.

Een neer die mooi voor kinderen kon vertellen, kreeg jaren geleden bezoek van iemand, die hem kwam uitnoodigen te spreken bij de Kerstfeestviering eener Zondagschool.

De heer willigde het verzoek in, doch vroeg er bij:

»En waarover moet ik spreken?«

»O! u weet zeker wel een mooi Kerstverhaal.«

»Een Kerstverhaal« was het antwoord, »u spreekt alsof er wel een dozijn waren, en ik ken er maar één dat in Lukas 2 te vinden is. Dat is *het* Kerstverhaal, het eenige.«

Wij lezen in Lukas 2 vs. 8, 9, 10 en 11:

8. En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hunne kudde.

9. En zie: een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen ze, en zij vreesden met groote vreeze.

10. En de engel zeide tot hen: Vreest niet; want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal;

11. Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

Wij zien hier hoe een hemelsche bode een boodschap brengt, die hij zelf noemt: groote blijdschap. Zoo hebben het ook de herders verstaan, en na hen vele duizenden in alle landen en uit alle volken. Daarvan getuigt het Kerstfeest, dat wel niet een goddelijke instelling is, maar toch terecht gevierd wordt als dag der herinnering, al weten we ook den juisten dag van Christus geboorte niet.

Er is ook een ijdele kerstvreugd, die ook onder kinderen veel gevonden wordt. Het is wanneer men zich verblijdt in vacantie, in uitgaan, in lekker eten en drinken, in geschenken en zooveel meer. Dit alles is op zich zelf heel goed, maar gaat om buiten de ware Kerstvreugde. Want die ontstaat natuurlijk alleen uit blijdschap over de geboorte des Heeren.

Dat wist ook de engel. Hij verkondigt groote blijdschap, maar niet wijl er feesten, rustdagen, gemak en zoo meer te wachten zijn. Neen, hij zegt dat u (ook voor u) heden geboren is de Zaligmaker, Christus de Heere". *Dat* is de oorzaak der blijdschap.

Maar om die ware kerstvreugd te smaken moet men eerst gevoelen zulk een Zaligmaker noodig te hebben en weten dat we zonder Hem voor tijd en eeuwigheid verloren zijn. Velen missen de ware blijdschap van het Kerstfeest omdat zij den Heiland niet kennen en nog minder liefhebben. Dus niet zeggen kunnen: *Ons* is de Heiland geboren, dan hebben wij een heerlijke vreugd in Hem. Dat geldt voor jongen en ouden. Elk kind dat God vreest, kan blij van hart op Kerstfeest het schoone, oude lied zingen:

Voor ons is 't Wonderkind geboren,
God gaf ons Zijnen Zoon,
Zijn schouder is 't gebied beschoren,
Hij treedt op Davids troon.
Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte,
God die de wereld torscht,
Der eeuwen Vader, die 't al werkte.
De ware Vredesvorst.

HOOGENBIRK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

EEN NIET ALLEDAAGSCH GEVAL.

Naar ons ter oore kwam, is de Hervormde Kerk op dit oogenblik de schouwplaats van belangrijk tournooi.

Het program van voorstelling is de proponents-formule. Niet, dat gepeinsd zou worden in Kerkelijk bestuurscollege of op theologische studenten-clubs over wijziging der bestaande formule. De zaak ligt gansch anders. Een program is 't spel niet, de proponents-formule is de bewuste zaak niet, doch de laatste komt in dit geval in die formule tot uitdrukking.

Over het feitelijk karakter, dat de Ned. Herv. Kerk te aanschouwen geeft, behoeft te dezer plaatse niet nader uitgeweid.

De »Modus Vivendi« der Utrechtsche hoogleeraren kan voegzaam buiten debat blijven. Te wijzen op de afglijding van de Herv. Kerk uit het historische spoor langs banen van onwaarachtigheid door de sferen van belijdenis en recht heen, mag echter plicht van elk Nederlandschen Christen heeten.

Eene Kerk, door hare leden zoo gaarne met den titel van »Volkskerk« bestempeld, bestrijkt te groote plaats binnen onze grenzen, dan dat ook zij, die buiten die Kerk het goed meenen met ons volk, toeschouwers van uit de verte zouden moeten blijven.

Wij reiken ons daarom zelf een toegangsbewijs uit en treden bovenbedoeld tournooi-veld binnen.

Het program verschaft ons het »Reglement op het examen,« dat in art. 27 de proponentsformule bevat, maar als tekstboekje doet ons een onlangs bij den Uitgever G. J. A. Ruijs te Utrecht onder den sprekenden titel »Modus Videndi« verschenen brochure dienst.

Het program, gezegde proponents-formule, schrijft voor aan hem, die na bevredigend uitgevallen examinatie staat nàar het ambt van Dienaar des Woords, de Verordeningen der Nederl. Hervormde Kerk op handslag van goede trouw op te volgen.

Wie deze belofte aflegt, is gebonden. Uitlegging van het voorwerp der belofte — bedoelde verordeningen — moet voorafgaan aan deze belofte. Komt wie beloofde later tot de ontdekking, dat zijne interpretatie niet gedekt wordt door de uitlegging der practijk des Kerkelijken levens, dan zal uittreding uit de werkingsfeer der afgelegde belofte de voor 't geweten liggende uitweg zijn. Verzet toch, geboden door den enkeling tegen de verordeningen, wier nakoming men beloofde, kan van goed geweten nimmer het advies zijn.

Na ons programma aldus te hebben bestudeerd, nemen wij ons tekstboekje »Modus Videndi« ter hand. Wij, die gekomen zijn, om een tournooi te aanschouwen, en den wensch bezitten, *goed* te zien, slaan dat boekje open gelijk men 't foudraal van een verrekijker opendoet. Immers, de titel van het boekje: »Een wijze om scherp te zien« wekt bij ons de verwachting, dat wij in deze brochure een middel hebben, om onzen blik te verhelderen, te verscherpen. En een dergelijk middel is wel noodig in het tournooi-veld, dat Nederl. Herv. Kerk heet!

Na met een oog, door vooroordeelen niet beneveld, het boekje te hebben gelezen, erkennen wij, dat de titel passend en juist is. Het boekje blijkt inderdaad een verrekijker te zijn; het haalt hetgeen voor de lens komt, vlak vóór 't oog! Zoo het rechtsbestand thans geldend in de Nederl. Herv. Kerk en dat de verhoudingen van leer en recht binnen die Kerk regelt en beheerscht.

De verordeningen, de reglementen, de belijdenis, alles treedt door dezen kijker recht duidelijk voor uwe oogen! Gij ziet nu, dat inzonderheid één reglement, en dat wel juist het reglement van 1862 op het godsdienstonderwijs, een product is van onechten kamp! Duidelijker, *niet* dan gij 't hadt *gevoeld* in uwe conscientie, *gezien* met uw geestesoog, doch dan uw verstand 't u had gezegd, bespeurt ge thans, hoe flagrant dit Zuil-reglement van het Kerkelijk belijden in strijd is met het karakter der Kerk, voor welke het dient! In strijd met het grondwetreglement dier Kerk, in strijd met recht en grondwettige belijdenis!

Wie nu minder diep bekijkt datgene, dat hij op het punt staat te beloven als proponent, — en dit is 't doorsnee-geval met proponents examinandi in de Nederl. Herv. Kerk — moet in conflict komen met die verordeningen, zoodra in de practijk het oog des geestes en des verstandelijken inzichts, beide, opengaat voor de waarheid!

Zij, die geroepen zijn het kerkrecht te doceeren in de Nederl. Herv. Kerk, hebben toe te zien, dat op hunne college-tafels wat betere tournooikijkers paraat zijn!

Dan zal niet meer behoeven te geschieden wat nu plaats vond, dat iemand, op het punt staande het proponents-examen af te leggen, zich genoodzaakt zag, van zijn vast voornemen om als predikant in de Nederl. Herv. Kerk op te treden, af te zien, omdat hij niet beloven kan, de reglementen der Kerk op te volgen. Die reglementen, toch, bleken hem strijdig met het belijdend karakter, doch tevens met het rechts-karakter der Nederl. Herv. Kerk!

Overtuigend heeft hij, die hier bedoeld wordt, dit aangetoond in de genoemde brochure »Modus Videndi", geschreven juist tengevolge van een degelijk juridisch-theologisch onderzoek van dat dubbel karakter der Nederl. Herv. Kerk.

Bedoelde schrijver, die eerlang na af te leggen proponents-examen als predikant in de Nederl. Herv. Kerk hoopte op te treden, is de heer Mr. J. F. Dijkstra. Hij heeft, naar wij uit goede bron vernemen, zijne vroeger reeds aan het Provinciaal Kerkbestuur van Zeeland opgezonden examen-stukken teruggevraagd, onder opgave van redenen, nader in zijne brochure ontvouwd, en onder mededeeling, dat hij nimmer als predikant in de Nederl. Herv. Kerk zal optreden.

Als bijkomstige bijzonderheid, dit gansch bijzondere geval nog meer relief gevend, zij na vorenstaande nog vermeld, dat Mr. Dijkstra, na reeds herhaaldelijk het evangelie te hebben verkondigd vanaf den kansel, Zondag 17 dezer zijne afscheidsrede heeft uitgesproken, en wel in een der Kerkgebouwen der Herv. Gemeente te Gouda. Een afscheid vóór de intrede!

Wij meenen ten slotte, dat zij, die de Nederl. Herv. Kerk dienen, in dezen zich partij zullen moeten stellen!

Op hoe bezadigde wijze overigens geuit — de beschuldigingen, ingebracht in »Modus Videndi" tegen de Nederl. Herv. Kerk en tegen hare wetgevers, zijn te pertinent en te concludent, dan dat stilzwijgen van de zijde dier Kerk toelaatbaar zou mogen worden geacht!

Het woord is thans aan de Nederl. Herv. Kerk!

SCHILDWACHT.

Dec. 1916.